

Raadsvoorstel

Onderwerp Voorbereidingskrediet herinrichting Oosterstraat en Gelkingestraat
Steller/telnr. Gijs Hoogerwerf/ 8087 Bijlagen 0

Registratienummer 380611-2023
Classificatie Openbaar Geheim Vertrouwelijk (bij gebruik van
persoonsgegevens)

Portefeuillehouder Van Niejenhuis
Langetermijn agenda (LTA) LTA ja: Maand januari Jaar 2024
Raad LTA nee: Niet op LTA

Voorgesteld raadsbesluit

De raad besluit:

- I. kennis te nemen van de opgave herinrichting Oosterstraat en Gelkingestraat;
- II. een voorbereidingskrediet beschikbaar te stellen voor het opstarten van het project tot Definitief Ontwerp ter grootte van € 450.000,-;
- III. het voorbereidingskrediet te dekken uit de structurele middelen voor het programma Binnenstad;
- IV. de gemeentebegroting 2024 op deelprogramma niveau overeenkomstig te wijzigen.

Samenvatting

Nu de bussen niet meer door de Oosterstraat en Gelkingestraat rijden en de herinrichting van de Grote Markt bijna voltooid is, kan worden gestart met het planproces voor de herinrichting Oosterstaat en Gelkingestraat. Met de herinrichting willen we in samenwerking met de ondernemers en bewoners het gebied Oosterstraat en omgeving ruimtelijk-economisch versterken. Het ontwikkelen van een sfeergebied en benadrukken van gebiedsidentiteit draagt hieraan bij. De openbare ruimte van de Oosterstaat en Gelkingestraat wordt ingericht met als uitgangspunt de leidraad 'Nieuwe Stadsruimtes'. Dit betekent dat deze aanloopstraten worden heringericht tot straten waar voetgangers en fietsers het primaat hebben, een verblijfsgebied waar het aantrekkelijk is om te ondernemen, winkelen, te ontmoeten, te wonen, op een terras of een bankje te zitten. Voor dit project wordt een planproces ingericht waarbij nadrukkelijker dan voorheen ook de omgeving (bewoners, ondernemers en andere stakeholders) betrokken wordt om tot een integraal ontwerp te komen.

Om het planproces op te starten en tot een Definitief Ontwerp voor het gebied Oosterstraat/Gelkingestraat te komen wordt uw raad voorgesteld om een voorbereidingskrediet van € 450.000,- te verstrekken.

Vervolg voorgesteld raadsbesluit

Aanleiding en doel

Door de ligging van de Ooster- en Gelkingestraat hebben deze straten altijd een grote verkeersfunctie gehad. Over deze twee éénrichtingswegen reed tot de zomer van 2022 veel busverkeer en is dit nog steeds één van de belangrijkste binnenstad routes voor fietsers en voetgangers. Nu de bussen niet meer via de Grote Markt rijden en daarmee de Ooster- en Gelkingestraat geen busverkeer meer hebben, ontstaat er een kans om de potentie van deze straten te benutten. Daarbij vraagt de herinrichting van de Grote Markt om de Ooster- en Gelkingestraat nu te gaan herinrichten. De fietsroutes over de Grote Markt dienen goed aan te sluiten bij de Ooster- en Gelkingestraat, waarbij het uitgangspunt is dat de fietsers straks in twee richtingen door de Ooster- en Gelkingestraat kunnen fietsen. Aangezien de huidige inrichting van deze straten fietsverkeer in twee richtingen niet toestaat, maar door het verdwijnen van de bussen wel faciliteert, is herinrichting op de korte termijn gewenst. Een andere belangrijke reden om deze straten aan te pakken is het feit dat met het verdwijnen van de bussen van de Grote Markt het Gedempte Zuiderdiep een belangrijke opgave is ontstaan om de aansluiting tussen ons stadshart en de OV-hubs goed te faciliteren. Daarmee zijn het – letterlijk - belangrijke aanloopstraten geworden.

De herinrichting van de Ooster- en Gelkingestraat biedt ook een kans om de uitstraling van het gebied te verbeteren. Met name in de Gelkingestraat wordt het verblijf als niet prettig ervaren door veel dichte gevels (met name overdag), achterstallig pandonderhoud en leegstand. Mogelijk zijn er kansen om samen met ondernemers en vastgoedeigenaren meer kwaliteit en identiteit aan het gebied te geven, zodat meer reuring in het gebied ontstaat.

De herinrichting van de Oosterstraat en Gelkingestraat zijn benoemd in het Uitvoeringsprogramma Binnenstad, evenals de herinrichting Grote Markt en verleggen van de busroutes. Met het Uitvoeringsprogramma Binnenstad krijgt de binnenstad de komende jaren een forse impuls. Het doel is om een aantrekkelijke, toegankelijke, veilige en bereikbare binnenstad voor iedereen te creëren.

Met dit voorstel zetten wij onze doelstellingen voor het gebied uiteen en de wijze waarop we het planproces om tot een Definitief Ontwerp (DO) te komen willen aangaan. Om dat te realiseren vragen wij uw raad een voorbereidingskrediet te verstrekken.

Kader

De herinrichting van de Oosterstraat & Gelkingestraat is opgenomen in de Binnenstadsvisie ‘Bestemming Binnenstad’ (vastgesteld 24 februari 2016) en de actualisatie van het Uitvoeringsprogramma Binnenstad, welke in december van 2021 aan uw raad is voorgelegd. De Binnenstadsvisie is nader uitgewerkt in de Leidraad voor de openbare ruimte van de binnenstad van Groningen ‘Nieuwe Stadsruimtes’ (vastgesteld in 2017). In deze leidraad is een aanzet gemaakt hoe aanloopstraten zoals de Oosterstraat, Gelkingestraat heringericht kunnen worden. In de leidraad is de Oosterstraat ook opgenomen als een voorbeelduitwerking. Dit voorbeeld geeft in brede zin de mogelijkheden voor een aanloopstraat als de Oosterstraat.

Het overkoepelende kader voor dit project is het Coalitieakkoord 2022 - 2026 ‘Het begint in Groningen: voor wat echt van waarde is’. Het college spreekt hierin de volgende ambitie uit: ‘We willen dat het prettig en aangenaam leven is in onze gemeente en daarom richten we de openbare ruimte klimaat adaptief in. We planten extra bomen, vergroenen pleinen, straten en stenige ruimtes.’ De herinrichting van de Ooster- en Gelkingestraat speelt hierop in.

Argumenten en afwegingen

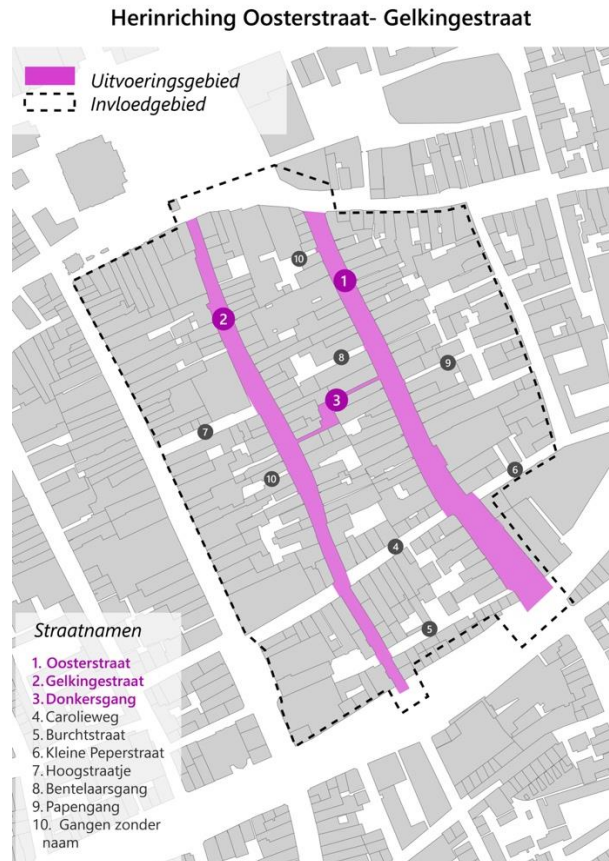
De herinrichting van de Grote Markt is binnen enkele maanden afgerond. Er is dan een vernieuwd plein, met een ander gebruik dan voorheen. De voetganger staat centraal op het plein, met meer ruimte voor verblijf. De aanloopstraten naar de Grote Markt dienen aan te sluiten bij dit veranderend gebruik. Er is al gestart met de planvorming voor de aanloopstraten aan de noordzijde van de Grote Markt (Kwinkenplein, Kreupelstraat, kop Oude Ebbingestraat), nu is het moment om het planproces voor herinrichting van de Oosterstraat en Gelkingestraat op te pakken.

Projectgebied

Het gebied rondom de Oosterstraat en Gelkingestraat wordt als onderzoeksgebied beschouwd (zie afbakening, Figuur 1). In dit gebied valt ook de Donkersgang, één van de doorwaadbare gangen en stegen die in de binnenstad aanwezig zijn.

Naar aanleiding van het initiatief om het C&A pand te herontwikkelen, is het voornemen ontstaan om tevens een deel van de openbare ruimte rondom dit pand her in te richten. Voorwaarde is dat we dan een anterieure overeenkomst hebben gesloten met de vastgoed-eigenaar in verband met kostenverhaal. Hierover is de gemeente nog in gesprek en de verwachting is dit komende periode af te ronden. Het ligt dan voor de hand om ook de Burchtstraat (gedeelte westelijk van de Gelkingestraat mee te nemen in het projectgebied) mee te nemen in het projectgebied.

Tot slot de nemen we de noordzijde van het Gedempte Zuiderdiep mee zodat er goede aansluitingen komen op het Gedempte Zuiderdiep.

Figuur 1: geografische afbakening van het projectgebied

Voor dit project zijn daarom de volgende uitgangspunten geformuleerd:

Uitgangspunten voor herinrichting Oosterstraat en Gelkingestraat

- We willen aan de slag met het ontwikkelen van een sfeergebied: het projectgebied leent zich uitstekend voor het versterken van een eigen identiteit. Het gaat dan om het coherente gebied Oosterstraat, Gelkingestraat, Carolieweg en de tussenliggende gangen. Er is in het kader van een sfeergebieden aanpak al veel materiaal beschikbaar en dat willen we nu concreet gaan maken. Een gebiedseigen identiteit willen we daarom ook laten terugkomen in het ontwerp. Dat gaan we samen met stakeholders (ondernemers, bewoners, vastgoedeigenaren, GCC, KHN, etc) onderzoeken en uitwerken. Ook willen we met stakeholders in gesprek over wat voor mix aan winkels/horeca en andere voorzieningen bijdraagt aan de aantrekkingskracht van dit gebied voor bewoners, bezoekers en (startende) ondernemers. Op deze manier werken we gezamenlijk aan de identiteit van het gebied, waardoor er een sfeergebied ontstaat. Dit zal zich weer gunstig vertalen in een programmatische invulling die het gebied ten goede komt. Dat kan niet zonder inzet van de ondernemers en vastgoedeigenaren: hoe kan de uitstraling van de panden dusdanig worden aangepast, zodat de aantrekkelijkheid en de economische vitaliteit van het gebied wordt versterkt? Hierbij wordt onder meer gedacht aan aanpak van achterstallig onderhoud, gevelherstel en activeren van plinten. Wanneer nodig kan de gemeente voor kiezen om een pand strategisch aan te kopen, om via deze weg haar benoemde doelen te behalen.

- De ambitie is om de verblijfskwaliteit en aantrekkelijkheid van het projectgebied te vergroten. Naast een aantrekkelijk programma in de plinten is het creëren van een aantrekkelijke openbare ruimte van belang. Het plaatsen van bijvoorbeeld bomen en/of gevelgroen draagt daar aan bij. Een aantrekkelijk programma in de plinten is minder maakbaar. Het begint in ieder geval met het gesprek met de ondernemers en vastgoedeigenaren uit het gebied en belangenverenigingen zoals GCC en KHN. Inmiddels zijn al een aantal gesprekken geweest en zijn procesafspraken gemaakt op welke manier vorm kan worden gegeven aan een aantrekkelijk programma in de plinten.
- Met de nieuwe inrichting van de Oosterstraat en Gelkingestraat staat straks de voetganger en fietser centraal. Het fietsverkeer kan straks in beide straten in twee richtingen fietsen. Dit regime sluit dan aan bij de nieuwe inrichting van de Grote Markt. Voor (vracht)auto's blijft het huidige éénrichtingsverkeer regime van kracht. Laad- en losverkeer is gehouden aan de venstertijden. Bestemmingsverkeer (zoals parkeren op eigen terrein) dient een ontheffing te hebben.
- Gemeente Groningen is een vierjarig samenwerkingsverband met tien grote steden en drie ministeries aangegaan om binnensteden aantrekkelijk te houden en toekomstbestendig te maken. Hierover bent u in mei 2023 middels een brief (169006-2023) over geïnformeerd. In dit samenwerkingsverband, genaamd City deal 'Dynamische binnensteden – Regie op Transformatie', willen we meer regie voeren om gewenste ontwikkelingen actief te sturen (zoals bredere programmering en transformatie) en om ongewenste ontwikkelingen tegen te gaan (zoals verschraling van het aanbod en ondermijnende criminaliteit). De Gelkingestraat hebben we als casus bij de City Deal ingebracht. De City Deal aanpak helpt ons onder andere om gebiedsidentiteit te versterken: welke ontwikkelingen hebben een negatieve invloed op het ontwikkelen van een eigen gebiedsidentiteit en op welke manier kan dat worden tegengegaan. Maar ook hoe kan een gebiedsprofiel het onderscheidend vermogen versterken, lokaal ondernemerschap profileren, en uitnodigen tot verblijf. De opgedane kennis en ervaringen kunnen we later toepassen in andere straten/gebieden.
- In juli 2023 is uw raad geïnformeerd over de Aanpak gangen en stegen (208228-2023), naar aanleiding van uw motie 'kleine steegjes aanpak'. In de Aanpak gangen en stegen wordt voorgesteld om de gangenaanpak in basis te koppelen aan het Uitvoeringsprogramma Binnenstad. Dit wordt gedaan aan de hand van de ambitieladder die in de Aanpak gangen en stegen is geformuleerd. Bij de herinrichting Oosterstraat en Gelkingestraat worden de gangen in het gebied in de gebiedsanalyse meegenomen en wordt een voorstel gedaan op welke wijze de gangen een aanpak krijgen. Vooral nog zijn geen financiële middelen beschikbaar om de gangen te gaan herinrichten.
- Met de herinrichting willen we de toegankelijkheid van de openbare ruimte verbeteren. Dit sluit aan bij onze ambitie Herwinnen Openbare Ruimte. Met het ontwerp wordt recht gedaan aan de nieuwe Agenda Toegankelijkheid 2022-2025.
- Vanuit programma Leefkwaliteit zijn er koppelkansen met betrekking tot klimaatadaptatie. Hierbij wordt gedacht aan het plaatsen van bomen en ander groen, op deze manier kan er een koele route ontstaan vanuit het Gedempte Zuiderdiep naar de Grote Markt. Ook kan een impuls worden gegeven aan de biodiversiteit en het vasthouden van regenwater bij stortbuien. Echter is het planten van bomen in de binnenstad altijd uitdagend. De ondergrond ligt vol met kabels en leidingen, daarom wordt zo vroeg mogelijk in het participatieproces de kansen voor toevoegen bomen inzichtelijk gemaakt.

Gezien het integrale karakter van dit project worden de programma's Ruimtelijke Economie en Leefkwaliteit en de afdelingen Economische Zaken, Openbare Orde & Veiligheid, en Vastgoed betrokken.

Maatschappelijk draagvlak en participatie

De directe omgeving van de Ooster- en Gelkingestraat wordt actief betrokken bij de planvorming voor de nieuwe inrichting van beide straten. De herinrichting bestaat uit een fysieke herinrichting die vanuit de gemeente Groningen wordt opgepakt en een wat meer functionele en programmatische herontwikkeling die voor een deel ook bij de omgeving zelf ligt. Bijvoorbeeld als het gaat om het versterken van de identiteit in het gebied, het vergroenen van gevels of het winkel/horeca-aanbod overdag en in de nacht. Door de omgeving vroegtijdig en actief bij de planvorming te betrekken, versterkt dit niet alleen het draagvlak voor de plannen, maar creëert dit ook een bepaalde mate van eigenaarschap en verantwoordelijkheid. We gaan het gebied sámen opknappen.

Omwonenden, ondernemers en vastgoedeigenaren worden op verschillende manieren bij het project betrokken. Zo was er op maandag 11 december 2023 een startbijeenkomst, waarbij bewoners en ondernemers in groepjes het gebied in zijn gegaan om de kansen en verbeterpunten in kaart te brengen. Daarnaast wordt begin 2024 een werkgroep samengesteld met een vertegenwoordiging van bewoners en ondernemers uit het gebied. Tijdens de bijeenkomsten met de werkgroep

bespreken we verschillende thema's rondom de herinrichting. Voor ondernemers wordt daarnaast nog een aparte bijeenkomst georganiseerd.

Ook gaan we in gesprek met verschillende belangenorganisaties, waaronder de Werkgroep Toegankelijk Groningen, de Fietsersbond, Groningen City Club, Koninklijke Horeca Nederland, bewonersorganisatie binnenstad, de nachtraad en de Klankbordgroep Stedelijk Logistiek. Ook worden er gesprekken gevoerd met de hulpdiensten. Communicatie met de taxibranche wordt meegenomen in het bredere gesprek dat de gemeente met de taxichauffeurs voert.

Ook bezoekers van de straten en andere geïnteresseerden kunnen meepraten over de nieuwe inrichting. Eén van de voorstellen is om begin 2024 met een vragenlijst de straat op te gaan, om de opbrengsten van de startbijeenkomst bij het brede publiek te toetsen. Daarnaast organiseren we een inloopbijeenkomst als er een eerste Voorlopig Ontwerp ligt. Tijdens deze bijeenkomst kunnen bezoekers reageren op de voorgestelde plannen.

Financiële consequenties

De herinrichting van Oosterstraat en Gelkingestraat maakt onderdeel uit van het Uitvoeringsprogramma Binnenstad (UVP). In het UVP is voor de herinrichting van deze straten totaal € 3.000.000,- gereserveerd, prijspeildatum 01-01-2021. In voorjaar 2023 is uw raad op de hoogte gebracht van de technische actualisatie Uitvoeringsprogramma Binnenstad (95220-2023). In deze actualisatie zijn de projectbedragen geïndexeerd. Vooralnog maken we gebruik van de beschikbare ruimte binnen het totale budget Uitvoeringsprogramma Binnenstad.

Vanuit programma Leefkwaliteit is voor dit gebied € 200.000,- gereserveerd ten behoeve van klimaatadaptatie. Dit brengt de totale investeringsruimte (inclusief indexatie UVP) voorlopig op € 3,8 miljoen. Tijdens de uitvoering van dit planproces zal duidelijk worden of deze investeringsruimte afdoende is. Hierover zullen wij u zo spoedig mogelijk informeren.

Op dit moment wordt voor de voorbereidende werkzaamheden rondom deze herinrichting een voorbereidingskrediet aangevraagd van € 450.000,-, te dekken uit de structurele middelen voor het programma Binnenstad. Hiermee worden de kosten voor het ontwerpproces, participatie en benodigde onderzoeken met de huidige kennis gedekt. Dit levert de volgende begrotingswijzigingen op.

Begrotingswijziging Investerings 2024							
Voorbereidingskrediet herinrichting Oosterstraat en Gelkingestraat							
Betrokken directie(s)	Stadsontwikkeling						
Naam voorstel	Voorbereidingskrediet herinrichting Oosterstraat en Gelkingestraat						
Besluitvorming (orgaan + datum)	Raad						
Incidenteel / Structureel	I						
Soort wijziging	Investering						
Financiële begrotingswijziging							Bedragen x 1.000 euro
Deelprogramma	Programma	Directie	I/S	Lasten	Baten	Saldo te activeren	
01.2 Mobiliteit	01 Economie en Ruimte	Stadsontwikkeling	I	450		450	
TOTALEN BEGROTINGSWIJZIGING				450	0	450	

Begrotingswijziging Investerings 2024							
Voorbereidingskrediet herinrichting Oosterstraat en Gelkingestraat							
Betrokken directie(s)	Stadsontwikkeling						
Naam voorstel	Voorbereidingskrediet herinrichting Oosterstraat en Gelkingestraat						
Besluitvorming (orgaan + datum)	College						
Incidenteel / Structureel	I						
Soort wijziging	Investering						
Financiële begrotingswijziging							Bedragen x 1.000 euro
Deelprogramma	Programma	Directie	I/S	Lasten	Baten	Saldo te activeren	
01.2 Mobiliteit	01 Economie en Ruimte	Stadsontwikkeling	I	450		450	
TOTALEN BEGROTINGSWIJZIGING				450	0	450	

Consequentie voor investeringsvolume uitvoeringsprogramma Binnenstad

Tot op heden is een bedrag van € 43,6 miljoen vastgelegd in investeringskredieten en circa € 1,8 miljoen in projectbudgetten. Per saldo is na dit besluit € 45,8 miljoen uit de beschikbare middelen voor het programma Binnenstad (€ 68 miljoen) vastgelegd. Gegeven de huidige beschikbare dekking resteert dan nog een bedrag van ca. € 22,2 miljoen om uitvoering te kunnen geven aan de projectenlijst.

Overige consequenties

Geen.

Vervolg

Met het voorbereidingskrediet kan er een vervolg worden gegeven aan de planvorming. De komende periode staat met name in het teken van participatie: wat vinden de bewoners en ondernemers van het gebied? Hoe zorgen we voor versterking van de eigen identiteit, en hoe kan dat tot uiting komen in het ontwerp? Vervolgens wordt een schetsontwerp, een Voorlopig Ontwerp en uiteindelijk een Definitief Ontwerp gemaakt.

Het Definitief Ontwerp wordt aan de raad voorgelegd om dit ontwerp vast te stellen en het uitvoeringskrediet te verstrekken. We streven ernaar om in eerste kwartaal 2025 een Definitief Ontwerp voor de herinrichting ter besluitvorming (inclusief uitvoeringskrediet) aan uw raad voor te leggen. De uitvoering van de werkzaamheden zal dan in de loop van 2025 van start gaan.

Lange Termijn Agenda

Dit raadsvoorstel staat op de LTA voor januari 2024. Het raadsvoorstel voor het uitvoeringskrediet wordt op de LTA gezet zodra duidelijk is wanneer de uitvoering gestart kan worden.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

burgemeester,
Koen Schuiling

secretaris,
Christien Bronda

Dit raadsvoorstel is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.